

विद्वानेव विज्ञानातिविद्वज्जनय रिश्रमं । न हिव क्षा विज्ञानाति
गुर्विणी प्रसवव्यथां ॥ सहैव यदृभिः पुत्रैर्भारं वहन्निग
र्ह्यभा- विद्वानवाचो सहशब्दः ॥ ॥

3498

299 धातुपाठ नेवारी
भाषणा

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ रपा मं कृ श्वर्णं वर्तुलाकारं मंडुलाका
रं पुत्राप्रयुक्तिं चतुरक्षरं शकारादिप्रकारां योजानां नैरायते

रपा मं कृ वर्तुलाकारं पुत्राप्रयुक्तिं चतुरक्षरं ॥
शकारादिप्रकारां योजानां नैरायते ॥

सपरिउतः ॥ अत्र शास्त्राग्रामप्रकटीकृतं ॥ ॥ प्रहेतिका ॥

नागवल्ली नामूलस्तस्परिपुः शत्रुर्हि सा लयस्तस्पर्कन्यापार्व
तो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो
नागवल्ली रिपुकन्यासा कन्यायस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो
हार रिपुस्वामी तस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो १ ॥ ॥
रिपु-रात्रुगर्हस्तस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो
कुमरीनवभूयस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो सायस्परिवस्पर्कन्यापार्वतो

अमररीषंरगो प्राष्टे क्विपुंसि नृपांतरे। नरकस्य प्रभेदे
 च किंशोरे भास्करे पिव आभ्रातकेऽनुतापेव इति मेदिनी॥
 हृत्पते गम्यते अतिथिभिरिति घटः गृहं॥ ॥ सिंहः कंठीर
 वेष्टौ सत्तमे चोत्तरस्थितः॥ ॥

हृत्पते गम्यते अतिथिभिरिति घटः गृहं॥ ॥ सिंहः कंठीर
 वेष्टौ सत्तमे चोत्तरस्थितः॥ ॥

ओं प्रश्रेंगी वृत्तौ रोषे इति विश्वः॥ ॥ क्षिति वासजत्योः। तुदा
 दि॥ क्षयति॥ ॥ क्षिप्रयैश्चर्ययोः। भ्वादि क्षयति॥ क्षिप्रं स्यात् त्वादिः
 क्षिप्रोति॥ ॥ दिवादावपि॥ क्षयति॥ तुदृत्तो दुने तो दुनंदाररां
 हिंसने च॥ ॥ विद्धि तस्य प्रतिविधानं वृत्तेः॥ २२५ मत्तोर
 प्रकृत्यर्थस्य परिपूर्णते ह प्रकाशा नस्तुतिः। तेन चौरस्त्योयं ७
 प्रवस्तुपरिहरणे चोर्मः परिपूर्ण इत्यर्थः॥ २४२॥

गन्धस्तु सौरभे नृत्पे गन्धके गर्विलेशयोः॥ ॥ पुराष्ट
वान्वयो निर्विडो जाधरित्री तलेव सुसारं किमस्ति त्व
तुभिर्मुखैरुत्तरं तेन दत्तं तमा लंतमालंतमालंतमालं॥ ॥

मत्साष्टयमभावाश्च तदत्यंतं दल्पत॥ अथाष्टस्य विरो
धश्च तत्रार्थः षट् प्रकीर्तितः॥ ॥ १५२ मतेरमाया॥

मकारं दस्यमयस्य माक्षिकस्यापि वाचकः। अर्द्धर्चादि गणो

पाठात्पुनर्युं सकयोर्मधुः॥ १५८॥ उयदेशं विना ज्ञातं उय ज्ञातं
१५९॥ अर्थं यद्यदस्येह शब्दः कालवाच्यपि। अभिधत्ते स्व
भावेन तेनेमौ प्रगलार्थको॥ १६६॥ द्रवद्रव्यसंस्कृताः सक्तवोमंथः १७०
वेदस्य अध्यायनं पारायणं॥ ॥ गुरुपिता गुरुजे वः।
गुरुदेवगुरोहितः॥

धनेशस्य धनं यनुगुरोर्विद्यामनुत्तमम् । कालिदा
सकवित्वं च त्रिहोते वै क्रियायदम् ॥ हे कालि
दासुदाते दासदत्त इत्यर्थः ॥ यदस्ति यदयं
मध्ये तत्रास्ति मम मंदिरम् । तदस्ति भवतां मे हतेनाया
मि वया मि वः ॥ धनं ॥ प्रायश्चित्तं भुजोः पातं संन्या

सं वृत्तधारणं तीर्थयात्राभिगमनं कोले पंचविवर्जयेत् ॥ ॥

कुम्भीगणेशाय नमः ॥

भूसाया सहाय १

ईक्षदसनांकनयोः स्वतेतुगु

विहगु २ ॥ रधवृधो वहेजुयी

गु ३ ॥ दुयवषपाके पाकेयागु ४ ॥

अदमक्षरो नयगु ५ ॥ शीत स्व

प्रे दनेगु ६ ॥ वृ अवकायां वाचि

मिनकंधा ७ ॥

२

हृदनादनयोः दातयागु ८ ॥

गु ओहाकत्यागे तोतेगु ९ ॥

ओहाङ्गती वनेगु १० ॥ दु

मृअधारणयोषयायोः ध

रेयागु योसययागु ११ ॥ मा

ङ् माने मानययागु १२ ॥

दुदाभ दाते दातयागु १३ ॥

दुधाभ धारणयोषयोः

धरेयागु योसययागु १४ ॥ दिवु कीडा स्तितेगु १५ ॥ सुअ

अभिषवे स्नातयागु १६ ॥ तक्षु त्वक्षु तनूकरणे व्यामुक्कगु

१७ ॥ रुधिरावरणे धरेयागु १८ ॥ तनुविस्तारे विस्तार

गु १९ ॥ नुदव्यथते व्यथाजुयीगु २० ॥ दुकीअद्वयवितिम

ये धनसंयत्तिका वियागु २१ ॥ ग्रहउपादाते कागु २२ ॥

पुषपुक्को पसययागु २३ ॥ सुषस्तेये पुयाकागु २४ ॥

ज्यावयो हातौ वृहजुयीगु २५ ॥ वेभ्रतनुसताते कादयक्य
गु २६ ॥ हेभ्रआहाने सतेगु २७ ॥ व्यचवाजी करणे २८ ॥
ययागु २९ ॥ प्रहजीप्तायां न्यतेगु ३० ॥ वध्वदेदते ३१ ॥
गु ३२ ॥ सुसुयाके पाकयागु ३३ ॥ वशकात्रो ३४ ॥ म
इयाणत्यागे सीगु ३५ ॥ इह आदरे मानययागु ३६ ॥ विभ्र
वभने सुतावोगु ३७ ॥ कैगैरे शब्दे सवयिगु ३८ ॥ शोत

नूकरणे आसुक्कगु ३९ ॥ या या ने तो तेगु ४० ॥ भि
दिचिदरते कायगु ४१ ॥ लूअदेदते घेतेगु ४२ ॥
राअप्रायत पावेयागु ४३ ॥ दुयाब्रयाब्रायां फेतेगु ४४ ॥
४५ ॥ अगुतौ वतेगु ४६ ॥ स्मृतिचिन्नायां चिन्नायागु ४७ ॥
४८ ॥ असुमुविजयिगु ४९ ॥ काससदकुसायां म

बुधे सयिगु ॥ ४६ ॥ वका सदी यो ते जदुगु ४७ ॥ जागति द्वा
क्षये ह्यो मदुगु ४८ ॥ विदुसा ते जानदु ४९ ॥ ईश्वर सीते
रनेदुगु ५० ॥ उह वितके ताक यागु ५१ ॥ वरु वि रीते
वरुन यागु ५२ ॥ अिभी मये मयगु ५३ ॥ हिल ज्ञा
यां लज्जागु ५४ ॥ जिजये जयगु ५५ ॥ लप भाष
नै धागु ५६ ॥ गमृगतौ वनेगु ५७ ॥ हन हि सा

गत्योः स्यागु वनेगु ५८ ॥ जती यादु भावे उत्यति
गु ५९ ॥ खन खतते सुयिगु ६० ॥ स अदते त
यगु ६१ ॥ स्थागतितिवृत्तौ वने म्यागु ६२ ॥ या प्रा
पते पावे यागु ६३ ॥ ह्मा शौचे सुचि पागु ६४ ॥
बू अ सुतौ सुतियागु ६५ ॥ यज देव पूजा संगति

करसादानेषु देवपूजायागु नायवतेगु दातयागु
॥६६॥ वव।परिभाषते।धागु६७॥ निषयराय
ते देयगु६८॥ अञ्जयक्तिप्रक्षत कात्रो गतिषु
मित्रकं धागु वासागु इच्छागु ओतेगु६९॥ अर्च
पूजायां पूजायागु७०॥ ये भसंवररोहितेगु

॥७१॥ इषुइच्छायां इच्छागु७२॥ हंभ हवे पुकोगु
॥७३॥ दह भस्मीकरणे भस्मयागु७४॥ डह प्रपूर
रो पुरेयागु७५॥ विधु सिधो सिधयक्यगु७६॥
विधुगतौ वतेगु७७॥ विधुरासे हिंसा७८॥ विधुमां
गत्येव मंगलगु७९॥ शुभशोषरो सुकय यागु८०॥

बुज प्राणिग भविमोवने म वावु यिगु ८१ ॥ मुज
यातना भव हारयो पातययागु नयगु ८२ ॥ ३
रागतो वनेगु ८३ ॥ षट वेष्टायां वेष्टादुगु ८४ ॥
वदव्यक्तायां वाचि भिनकेधायगु ८५ ॥ वृजगतो व
येगु ८६ ॥ क्षतुहिंसायां स्यागु ८७ ॥ श्वसुप्रात

ने म्मात्राचोगु ८८ हसहसने हिल्येगु ८९ ॥ वम
उदुमत होयगु ९० ॥ अयमत्तो वनेगु ९१ ॥
व्ययवित्तसमुत्सर्गे धनतो तेगु ९२ ॥ ३६ अध्येय
ने भाखसेत्यगु ९३ रुशवे सवयिगु ९४ ॥ बुधअ
वगमे सिक्कगु ९५ दुवय वीजतेतु संताते पुसाते

गु॥६॥ वह प्रायते पावे यागु॥७॥ देव देवते स्ति
तेगु॥८॥ वेव सेवायां सेवा यागु॥९॥ द शिरयेक्ष
शो खते दुगु॥१०॥ स्प संस्पर्शते थिगु॥११॥ म श आ
मर्श थियगु॥१२॥ व तुव तते डध यागु॥१३॥ स पू गतो
व तेगु॥१४॥ पु त दी शो ते ज दुगु॥१५॥ ति ह आ स्वा

१०६
दने सदाकागु॥१०७॥ विश प्रवेशते डहावनेगु
१०८॥ क व विले व शो फुते यागु॥ गै मै ह र्व क्ष ये
सो कगु॥१०९॥ धृ भ धारणे धरे यागु॥११०॥ य द
गतो वनेगु॥१११॥ म न रा वे स व थिगु॥११२॥ यु
ध सं प्र हारे क य केगु॥११३॥ व ध तिं दा यां ति दागु

सं २
११५॥ बुधबोधने सीक्खगु ११५ भूषालंकारे ति
सा ताँतिगु ११६॥ सुहवेचित्ते विवेकमदुगु ११७॥
यठवत्तायांवावि भिनकंधागु ११८॥ उरूअ
आळादते तोयुयिगु ११९॥ समुवल्लते वनेगु १२०॥
जयजल्यवत्तायांवावि भिनकंधागु १२१॥ जम

मैथुने मैथुतगु १२२॥ देशदेशने वीत्यागु १२३
भजूआमदने चित्ताथत्थेगु १२४ तीगावधक्षरणे प्पारव
हुयिगु १२५॥ सैसुधंसु अधयतने कयकुतिवनि
गु १२६॥ प्रागंधोपादाने तत्तुत्थेगु १२७॥ ध्याशब्दाग्नि
संयोगयो शब्दगु अग्निधुयिगु १२८॥ स्यसुअदते

प्रयगु २२॥ वरगतिमक्षतयोः वनेगु तयगु २२० फ
नतिष्यतौ उत्पतिगु १३१२ यरूपाय विचारयागु
२३२॥ दुमिजयक्षेपते होत्येगु २३३॥ रासअनुसि
को सिकययागु १२॥ कितरोगायरा यतोसेरयेव रोग
मदेवगु संको १२॥ पतिन क्षमाया क्षमायायगु २३४

या २

मानविचारे विचारयागु १३१॥ यराव्यवहारे कुतौव का
यगु विगुलुः लीड् विलापने विलापयायगु १३२॥
तिमागु १३३
प्रीततपते तप्यतयायगु १४०॥ धूअकंयते खायिगु
॥ १४१॥ जापरीप्सायां न्यत्येगु १४२॥ चुरसेये खु
यिगु १४३॥ यालरक्षते रक्षायायगु १४४॥ चित्ती

सेज्ञाने ज्ञातदुगु १४५ ॥ चिति स्मृत्यो स्मरणायायगु
॥ १४६ ॥ शिदिकेत्सा योतिं रागु १४७ ॥ विदज्ञाने ज्ञातगु
॥ १४८ ॥ टोकगतो वनेगु १४९ ॥ कृपू सामर्थे समर्थिदु
गु १५० ॥ शकुशातने व्यामुक्थगु १५१ ॥ मद्रु विसरणाग
त्यवसादने बुं चुरीयागु वनेगु दुषगु १५२ ॥ भुजं भुतो
न्येगु १५३ ॥ मुचु मोचने तोतेगु १५४ ॥ विदूला मे

लाभगु १५५ ॥ दुनदिसमधो वदुयजु यो १५६ ॥ वदि
अभिवादन स्तुत्या नमस्कारस्तु १५७ ॥ शकिशंकायां संकागु
॥ १५८ ॥ भुमुचतने वनेगु १५९ ॥ तमुग्रातो दुषगु १६०
क्षमसुसाते सांतिगु १६१ ॥ दुषवैकृते विवेकमदु १६२ ॥ दो
वखरादने कुवाकुवाययगु १६३ ॥ योत्र कर्मणि
जासयागु १६४ ॥ रुदिरअसुविमोचने खयगु ॥

॥१६५॥ श्व सुप्राणावे म्वा ता चोगु १६६ जक्ष मक्ष ह स
न यो हित्येगु १६६ ॥ बका सदा यो तेजगु १६७ ॥ द
रिडा दुर्गतौ दुषगु १६८ इत सुतौ सुतियागु १६९ ॥ वं
पुगतौ वनेगु १७० ॥ वं पुपुलं मने हे क्यगु १७१ ॥ र
शरे स्वर्ग्ये रे स्वर्ग्यगु १७२ ॥ पुमिभ्ररो ल्का क वाक
गु १७३ ॥ लु सुतौ सुतियागु १७४ ॥ रंज राजे रागका

गु १७५ ॥ संज संगे नापगु १७६ ॥ पुंजपरि संगे य
यपुपिगु १७७ ॥ तृणाह हिंसायां हिंसागु १७८ ॥ चक्षुः व्यक्ता
यां वाचि मिने कंधागु १७९ ॥ ओलसि वीदे लजागु १८० ॥
ख्यापु कथरो धागु १८१ ॥ मजूष सुधौ सुधियागु १८२ ॥
तिजिर सोच यो वरा यो सुधियागु यो ल्ये यागु १८३ ॥ वि

ध्रुवायौ तोपुगु १८४॥ अग्नौ वनेगु १८५॥ समवेतो
सह्यागु १८६॥ पठ्यत्तायावाति मितकेधागु १८७॥ लो
कतोचरसने खन्यदुगु १८८॥ क्षियपेरणे अधाया
गु १८९॥ रमुक्ताडायां स्त्रितेगु १९०॥ वामकमसेहर्ष
हर्षगु १९१॥ अहमर्हअदनेस्यागु १९२॥ घोटयाने तो
यगु १९३॥ विदुलामे दयिगु १९४॥ ज्वेलदीपौ

तेजगु १९५॥ तपसतावेदुषगु १९६॥ पथिगतौ वने
गु १९७॥ दादाते दातयायगु १९८॥ दुगतौ वनेगु १९९॥
आप्लुव्यायौ तोपुगु २००॥ रजुकंयने वायिगु २०१॥
समदमडयसमने मयागु २०२॥ श्रि असेवा
या सेवायायगु २०३॥ तहवंधने विगु अर्थ २०४
द्येविंतायाचिन्तायायगु २०५॥ अमिदाखेहते

मातुगु २०६॥ मिषिदागात्रप्रक्षरशो प्पारवेहुयिगु
॥२०७॥ मिषिदासंबूरीं तुंथत्येगु २०८॥ नृषुऊषु
वयो हानो वृहातुयिगु २०९॥ सिक्षक्षे फुरियगु
२१०॥ ओय्यायिओफरपिवचो वृहेजुयीगु २११
क्षेक्षये फुरियगु २१२॥ सुषसोषते सुवकययागु
२१३॥ मिक्षुयाभूयायो फोतेगु २१४॥ सं

सुसुतो सुतियायगु २१५॥ वागतिगंधनयोः व
ने गुतस्वागु २१६॥ कुसआहाते सतेगु २१७॥ अव
रक्षयाते रक्षाययगु चालययायगु २१८॥ अत
सातत्यगमते स्वाकंवतेगु २१९॥ वृहिवृहिवृधो वृह
उयिगु २२०॥ धूमकंयते स्वायिगु २२१॥ अगिर
गितगिगत्यथोवतेगु २२२॥ एजभातदीपो तेज

गु २२३॥ खरिख अक्षरविन्यासे आखवौ य
गु २२४॥ नृविषये होत्ये गु २२५॥ मध्य हर्ष हर्ष गु
२२६॥ विअवधने विगु २२७॥ दुवेष्यक्षेपते होत्ये गु
दुक्षेयक्षेपते होत्ये गु २२८॥ विधुगतौ वृते गु २२९॥
लभलामे दमिगु २३०॥ कृतीदेदते छत्ये गु २३१॥
अजगतौ क्षेपते वृत्य गु होत्ये गु २३२॥ नमपहुते

सदेव कछुयिगु सवगु २३३॥ मीलति मीलये
मिलयनुयिगु २३४॥ लक्षदलीतां कनयो खतेदु
गु चिह्नगु २३५॥ डकुमकरेण यायगु २३६॥ व्यध
तादने बुधिं तागु २३७॥ डलमषप्रौ तोयुगु २३८
॥ रभरामस्ये ॥ वेगगु अथे २३९॥ वृपतने कुति
वनिगु २४०॥ असमक्षसोनयगु २४१॥ दान

ज्ञात स्नात त्व जने ॥ तो ते गु अर्थे २४२ व सति
वासे वने म्बा गु ॥ २४३ ॥ वुर प्रेर तो । अ धा या
य गु ॥ २४४ ॥ पृथी संय के पि गु अर्थे २४५ । र पु
वत संतर रा योः । लो गं यो ते गु तरे मा गु २४६ गु म
जो पत कु सत यो गु प्र गु नि मा गु २४७ ॥ ४४
गु पूर क्ष रो रक्षा या य गु ॥ २४८ ॥ तं य धू
तिं तिं हो य गु

प सं ता ये उ व गु ॥ २४९ ॥ शी व वी धते सी क्य गु २५०
दा तु दा ने दा त या गु ॥ २५१ ॥ म ता म्बा से उ व म २५२ ॥
य मु नि य मे ते म या गु ॥ २५३ ॥ यू अ प व ने प वि
त्र या गु ॥ २५४ ॥ वि श प्र वे श ते उ हा त ते गु २५५ ॥
पृ था ल त पू र रा यो रा त योः या ल य या गु पु रे या गु
व से या गु ॥ २५६ ॥

श्री २७

ASHA ARCHIVES 3498